

Intervju: Wolfgang Petrič, visoki predstavnik za BiH: "Očekujem da se Odluka o konstitutivnosti naroda provede u potpunosti"

Do mog odlaska iz BiH ostalo je još 11 sedmica ispunjenih intenzivnim i napornim radom i Vaši političari moraju biti u stanju donositi i teške odluke

Još nekih 11 sedmica visoki predstavnik za BiH Wolfgang Petrič ostat će u našoj zemlji na čelnoj poziciji najistaknutijeg predstavnika međunarodne zajednice.

WP: Preda mnom je više od dva mjeseca intenzivnog i napornog rada. Bit ću jako zaposlen do posljednjeg minuta boravka ovdje – kaže ovaj austrijski diplomata zagonetno dok sa njime razgovaramo u rezidenciji smještenoj u Starom Gradu.

Producerski rad

Soba u kojoj sjedimo jednostavno je namještena, sa šatorom u kome se igra sin Nikola. Tik iza vrata, na polici su tri statue "Zlatnog orla", "američkog Oskara za dokumentarni film", kako pojašnjava Petrič. Jednog od tih orlova Petrič je dobio kao producent dokumentarca o Piteru Selersu, poznatom producentu opera.

WP: Uradio sam ga za vrijeme službovanja u Njujorku. Dobio je nekih 10 prestižnih nagrada širom svijeta – veli Petrič ne skrivajući ponos.

On je i jučer dio vremena proveo u konsultacijama sa svojim saradnicima i bh. političarima o rješavanju jednog od suštinskih izazova BiH – provedbi Odluke o konstitutivnosti naroda u BiH.

WP: Očekujem i tražim da se Odluka o konstitutivnosti naroda provede u

potpunosti, bez trulih kompromisa. Put do toga vodi preko političkog sporazuma u kome je nužno postići kompromis.

DA: Kompromis? To ne ide pod ruku sa zahtjevom o potpunom provođenju odluke.

WP: To je, nažalost, ono što ljudi neće ili ne mogu razumjeti. Principi se moraju beskompromisno provesti, ali načini na koji se to radi mogu biti različiti. I u tom dijelu se političko rješenje mora naći. U toj smo fazi sada. U prošli sam petak imao priličnih intenzivnih 10 sati razgovora sa osam lidera političkih partija. HDZ, zabavljen svojim problemima, tome nije prisustvovao, nažalost. No, način na koji je na sastanku u petak razgovarano pokazao je da o jednoj stvari razgovaraju ljudi koji taj problem vrlo dobro razumiju. Ono što sam ja nastojao i, vjerujem, uspio, ticalo se zaustavljanja partijske retorike, jer svi znamo šta koja stranka misli, i počeli se baviti suštinom.

DA: Do kada?

WP: Očekujem da se sve okonča do polovine marta.

Suština demokratije

DA: To je brzo.

WP: U petak je zabilježen značajan napredak. No, kao i u svim pregovorima, ništa nije dogovoreno dok sve nije dogovoreno. Tek ćemo na samom kraju znati jesmo li uspjeli ili ne.

DA: Opći je dojam da se puni dogovor neće postići. Vjeruje se da će bh. političari riješiti samo dio, a da ćete ostatak odluke Vi nametnuti.

WP: Iskoristit ćemo svaki dan koji imamo kako bismo došli do dogovora. Tražio sam i da se lideri stranaka sastaju i razgovaraju među sobom o ovome. Vjerujem, mjereno bosanskim aršinima, da se može očekivati da do dogovora dođe, ali isto tako smatram da se to može i mora desiti. Pregovori, kao ovi sada, zajedničko iznalaženje rješenja, bit su demokratije i budućnost BiH. Ona je multietnička država, što znači da će se puno toga morati mukotrpno pregovarati i iznalaziti rješenja koja su prihvatljiva za sve. Puno vaših analitičara prebacuje mi da nisam nametnuo odluku Ustavnog suda BiH. A šta bi to značilo? To bi bilo priznanje da

se stranke u BiH ne mogu dogovoriti, da je BiH beznadežan slučaj...

Svi maštaju o nekom čarobnom rješenju, nekom Dejtonu II, protektoratu, o ovome ili onome što bi riješilo sve probleme. To ne postoji. Moramo se suočiti sa činjenicom da je BiH multietnička država, što se nikada neće promijeniti, te da su izabrani predstavnici njenih građana i naroda ti koji moraju iznaći rješenja. Vaši političari sada postaju ono što su političari svuda u Evropi – ljudi koji su u stanju dogovoriti se i donositi i teške odluke.

DA: Kao da izbjegavate direktan odgovor na pitanje.

WP: Ne. Pokušavam vam pokazati koliko je nužno ovo što radimo zajedno sa vašim političarima. To ne izgleda monumentalno, znam da ste impresionirani jakim vođama koji lako donose odluke, poput Tita, ali to nije demokratija. Demokratija znači – razgovarati, raspravljati, pregovarati, slušati jedan drugog, biti spreman na kompromise i dogovor. Nakon mog odlaska, kao svoje naslijeđe u BiH želim ostaviti shvatanje po kome je demokratija – služenje ljudima, a ne manipuliranje nima.

DA: Dakle, da Vas podsjetimo, hoćete li nametnuti Odluku o konstitutivnosti u onoj mjeri u kojoj se bh. političari ne dogovore?

WP: Kao i uvijek, pokušavam da uradim sve da bih izbjegao nametanje odluka.

Hrvatsko pitanje

DA: Ante Jelavić i dalje odbija da se povinuje Vašoj odluci i napusti mjesto predsjednika HDZ BiH...

WP: U suštini to je problem HDZ-a i njegovih glasača. Postalo je vrlo jasno svima koji žele vidjeti istinu da HDZ ne predstavlja valjano Hrvate. Ova stranka ima jaku podršku birača, ali ih jako loše zastupa. HDZ je preokupiran vlastitim problemima – kriminalom, političkim problemima... Ova stranka ne može se, čak, baviti tako bitnim pitanjem kao što je konstitutivnost, jer je prezauzeta unutarnjim problemima.

HDZ je bojkotirao institucije vlasti. Kako se to završilo?

Vratili su se tiho, a da ništa zauzvrat nisu dobili. Čak je i sam Jelavić javno priznao da je ta strategija bila pogrešna.

DA: Hoće li biti dopušteno učešće HDZ-u na izborima ako Jelavić ostane na čelu te stranke?

WP: Neće. Jasno mi je da se Jelavić boji da uskoro neće biti niko, ako napusti poziciju čelnog čovjeka HDZ-a. Ali, to je sebično. Jelavić vodi računa o svojim, a ne o interesima svojih birača.

BiH nije Dejtonlend

WP: Mislim da su ljudi ovdje previše opsjednuti Dejtonom. On jeste jako bitan, zaustavio je rat, ali Bosna zbog toga ne treba biti samo Dejtonlend, već normalna evropska država. Zato sam još prije više od godinu dana lansirao krilaticu – “Od Dejtona ka Evropi”. Ne trebate biti preokupirani nekim Dejtonom dva ili Dejtonom plus... Bosna treba postati evropska država. Taj zadatak je jednostavan i lak i u skladu je sa Dejtonskim sporazumom. Kada sam dolazio, nisam baš bio siguran u to, sada sam ubijeđen da se to može uraditi. Usprkos svim teškoćama.

Hapšenje ratnih zločinaca

DA: SFOR je pokrenuo akciju hapšenja Radovana Karadžića. Kako gledate na tu aktivnost? Čini se da je to propalo.

WP: Ja ne mislim tako. Riječ je o lovu na optužene ratne zločince koji traje već duže vrijeme. Lično, drago mi je da sam potakao međunarodnu zajednicu da ubrza taj proces i da neke od važnih država ovaj problem počnu ozbiljnije razmatrati. Isto tako, primjećujem da u ljudima raste uvjerenje da su izabrali pogrešne ljude za vođe. Polako, ali sigurno, oni dolaze do te spoznaje. Ima tu, naravno, još inata i prkosa, ali se uvjerenje o tome širi.

Ukidanje viza

WP: Sve više običnih ljudi, ali i političara shvata da vizni režim nije usud Bosne, nego nešto za što postoje razlozi koji se mogu ukloniti. To se pitanje počelo rješavati u vašu korist ponajviše zahvaljujući upravo vama – ovdašnjim političarima koji su odlučili da dovedu u red područje ličnih dokumenata kroz projekat CIPS. Vize su ukinute Rumuniji i Bugarskoj i mislim da se isto može desiti i vama. Što se brže provede CIPS, to ste bliži ukidanju viza. Taj čin nije neka

arbitražna odluka, već rezultat dostignuća u vašoj zemlji: pouzdanih ličnih dokumenata, sigurnih granica, potrebnih zakona o imigraciji, azilu... To se može desiti do kraja godine, 2003. ili za par godina, ali je odluka o tome primarno na vama i vašim političarima.